

Usikre jobber

Sissel C. Trygstad

Hovedfunn – satt inn i en norsk kontekst

Atypisk arbeid:

- Omfang?
- Utvikling?
- Hvem er de?

Påvirker ustabil arbeidstilknypning:

Livskvalitet?

Tillit og rettferdighet?

Troen på demokrati?

Hva betyr dette i en norsk sammenheng?

Promoting social cohesion and convergence

**Societal implications of
labour market instability**

Begreper

Ustabilitet i arbeidsmarkedet:

- Opplevd eller faktisk usikkerhet rundt ens posisjon i arbeidsmarkedet og jobbstabilitet.

Opplevd jobbusikkerhet:

- Den rapporterte sannsynligheten for at en kan miste jobben innenfor en kort tidsramme.

Atypisk arbeid:

- Tilknytningsform som avviker fra en fast og full stilling hos en enkelt arbeidsgiver, som f eks:
 - arbeid utført på midlertidige kontrakter, deltids- og sesongarbeid, utleide arbeidstakere, samt selvstendig næringsdrivende uten ansatte.

Omfang

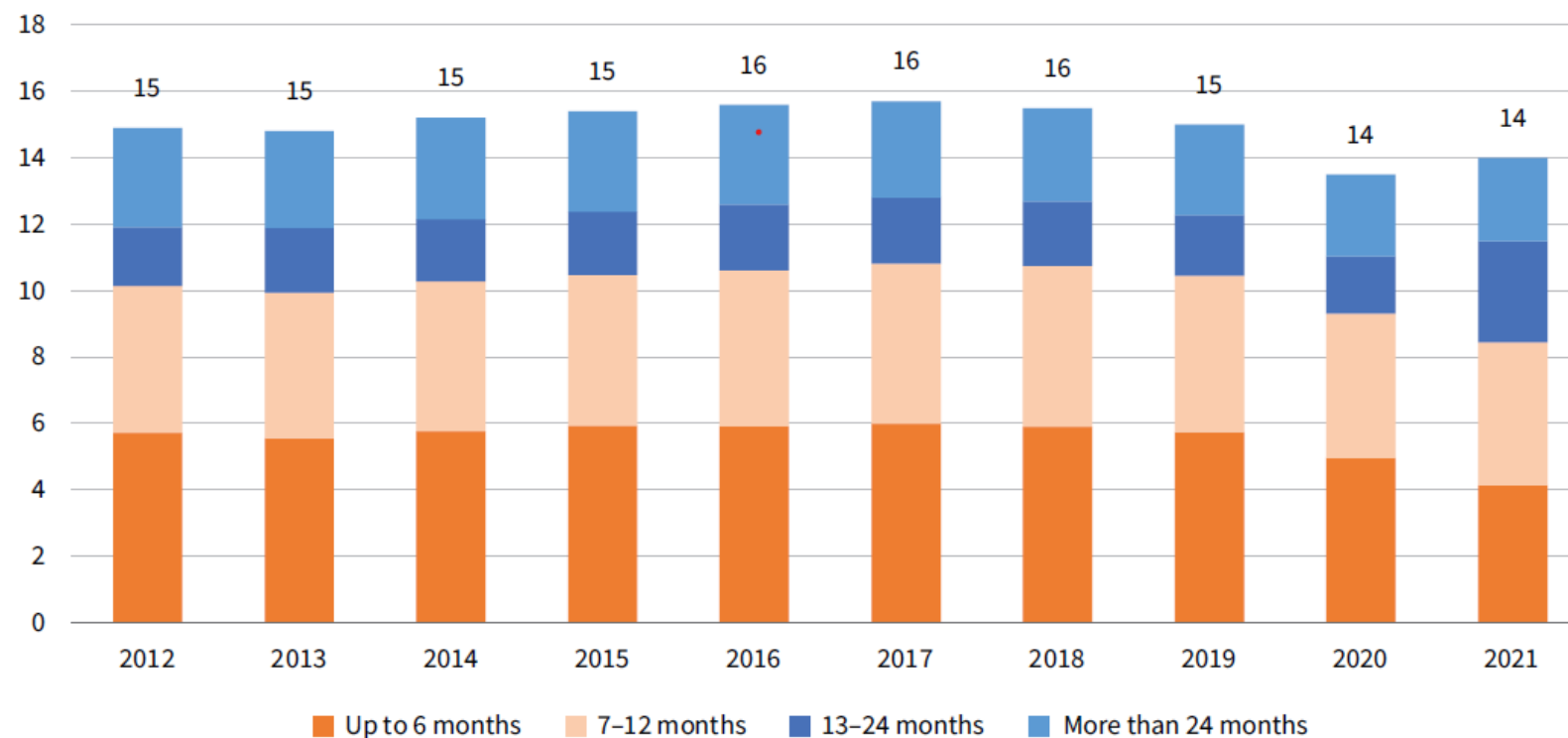
Ulike typer midlertidighet - Omfang

Store variasjoner mellom land:

- Nederland: 27 %
- Spania: 25 %
- Italia: 18 %
- Sverige: 16 %
- Danmark: 11 %

Nedgang under pandemien

Figure 1: Proportion of employees in temporary work in the EU, by duration of contract (%)

Source: Eurostat, LFS, lfsa_etpgan and lfsa_etgadc

Hvem er de midlertidige?

Økt sannsynlighet dersom man er:

- Mann
- Mellom 15 til 19 år, som har dobbelt så stor sannsynlighet for å være i en midlertidig jobb enn de mellom 30 til 34 år
- Enslig arbeidstaker uten barn
- I de laveste inntektsgruppene
- Utenlandske, særlig ikke-europeisk med lav utdanning
- Bosatt i byer

Gjerne en ufrivillig tilknytningsform, de jobber lange dager og er på utkikk etter annen jobb.

Selvstendige, med og uten ansatte

Store variasjoner mellom land i 2021:

- Danmark: 8,5 %
- Hellas: nesten 30 %

Svakt synkende trend

Selvstendige uten ansatte er særlig utsatte for økonomiske sjokk

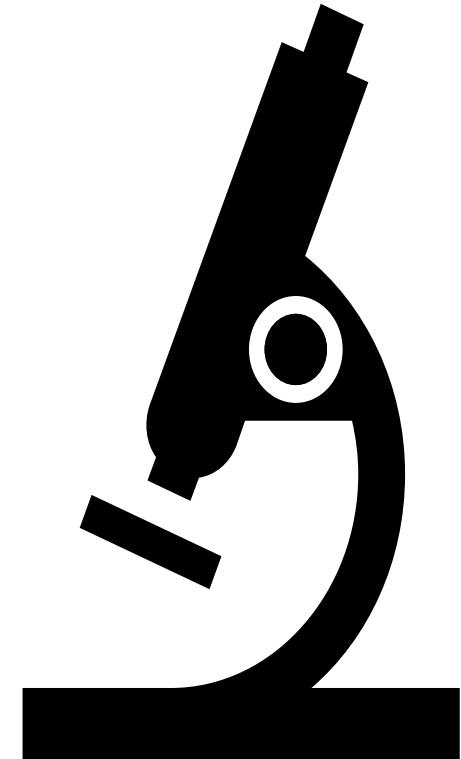
Source: Eurostat, EU-LFS, lfsa_esgais and lfsa_egaps

Hvem er den typisk selvstendige?

Økt sannsynlighet dersom man er:

- Mann
- Bor sammen med partner eller barn
- Asiatiske statsborger
- Bor på landsbygda

Tidligere forskning: En av fem er selvstendige fordi de ikke hadde annet valg (Social Europe, 2017).

Tilknytningsform som økte under pandemien

Plattformarbeid:

- Levering av ulike tjenester til hushold under nedstengningen
- Særlig transport av personer, mat og andre forsyninger

Menn, migranter og flyktninger er overrepresentert

Et svært konkurranseutsatt felt:

- Mye svart arbeid
- Utsatte arbeidstakerne (ILO, 2022)

Den uformelle økonomien økte under pandemien, særlig innen renhold, frisør, restaurant og bygg

Konsekvenser

Livskvalitet

Tillit og rettferdighet

Troen på demokrati

Ustabil tilknytning og livskvalitet

Innleide arbeidstakere

- Tilknytningsform påvirker ikke livskvalitet med ett unntak, innleide har lavere livskvalitet enn andre.

Opplevd jobbusikkerhet

- De som tror de vil miste jobben de neste seks månedene har lavere livskvalitet, dårligere helse og mental trivsel, og høyere sannsynlighet for å føle seg ekskludert fra samfunnet.

Trussel om arbeidsledighet

- Ser ut til å bidra til at arbeidstakere kan føle seg ekskludert fra samfunnet.

Ustabil tilknytning og...

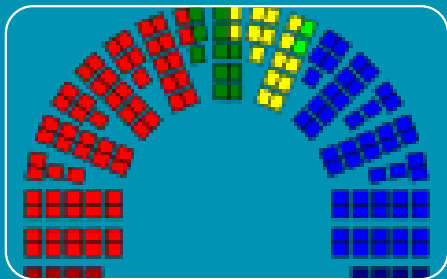
Tillit og rettferdighet

- Midlertidig ansatte har lavere tillit til andre og mindre sannsynlighet for å tro at andre mennesker er rettferdige.
- Personer som tror jobben er usikker, har betydelig mindre tillit til andre.
- Arbeidsledige og de som frykter arbeidsledighet er mindre tilfredse med regjeringen.

Demokrati

- Midlertidig ansatte og de uten kontrakt er mindre tilfredse med demokratiets virkemåte i landet sitt.
- Det samme gjelder personer som opplever jobbusikkerhet.

Valgdeltakelse

- Midlertidig ansatte, de uten kontrakt og arbeidsledige har mindre sannsynlighet for å stemme i valg, selv når ikke-borgere uten stemmerett er ekskludert fra analysen.
- De samme gruppene har også mindre sannsynlighet for å delta i demonstrasjoner.

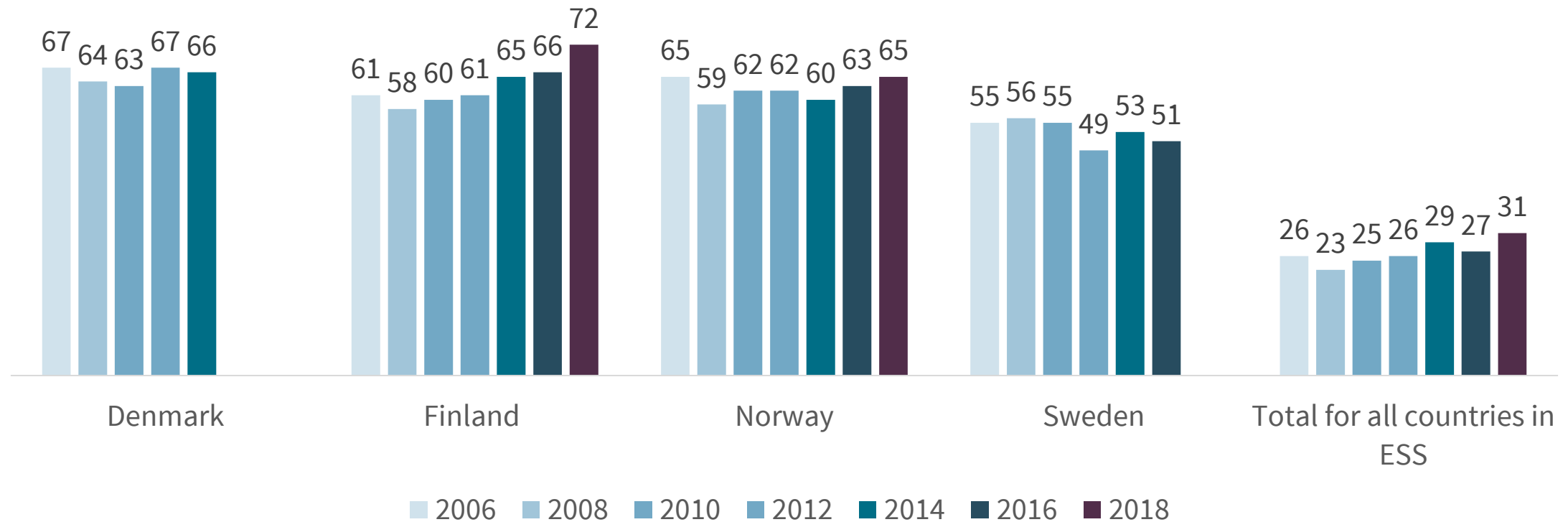
I en norsk kontekst

Hvordan er sammenhengene mellom en ustabil arbeidstilknytning og:

- **Tillit**
- **Demokrati**
- **Valgdeltakelse**

i Norge?

«Most people can be trusted or you can't be too careful», 10= most people can be trusted

Tillit i en norsk sammenheng

- I Danmark ser ikke tilknytningsform ut til å påvirke tillit til folk eller oppfattelsen av rettferdighet
- I Sverige har midlertidige lavere tillit enn fast ansatte, og de har klart lavere tro på at folk er rettferdige

Hva kan forklare forskjellene mellom Danmark og Sverige?

Hvor ville Norge ha plassert seg?

Demokrati i en norsk sammenheng

- I Danmark har de i faste stillinger litt større tiltro til demokratiet enn de på midlertidige kontrakter og de uten kontrakt
- I Sverige er det nesten ingen forskjell

Valgdeltakelsen blant arbeidsinnvandrere i lokalvalget i 2019 i Norge var lavere enn blant andre innvandringsgrupper, og betydelige lavere enn den øvrige befolkningen. (NOU 2022:18)

Innleie er mer utbredt blant innvandrere enn blant norskfødte, og i særlig grad innvandrere fra Sentral- og Øst-Europa (Strøm & von Simson 2020)

Sammenhengen mellom tilknytningsform og demokrati, tillit og rettferdighet viser at arbeidslivet er en viktig arena for å utvikle og styrke demokratiet.

